

Nd.

180. Frumvarp til laga

um breyting á lögum nr. 112 18. maí 1935, um hæstarétt.

Flm.: Skúli Guðmundsson, Jóh. G. Möller, Finnur Jónsson.

1. gr.

13. gr. laganna skal orða svo:

Dómsmálaráðherra getur veitt leyfi til málf lutnings við hæstarétt hverjum þeim, sem:

1. er svo andlega og líkamlega hraustur, að hann geti gegnt starfanum,
2. er 25 ára gamall,
3. er lögráður og hefur forræði fjár síns,
4. hefur óflekkað mannorð,
5. hefur íslenzkan ríkisborgararétt,
6. hefur lokið embættisprófi í lögfræði við Háskóla Íslands eða jafngildu prófi við aðra háskóla samkvæmt íslenskum lögum, og
7. hefur gegnt lögfræðistörfum í 5 ár samtals að afloknu lagaprófi.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

G r e i n a r g e r ð.

Frumvarp þetta er flutt samkvæmt ósk nokkurra lögfræðinga, og fylgdi því svo hljóðandi greinargerð:

„Þegar lög um hæstarétt, nr. 22 6. okt. 1919, voru sett, munu þau hafa verið sniðin eftir dönskum lögum. Þá kom inn í íslensk lög það ákvæði, að ekki gætu aðrir orðið málf lutningsmenn við hæstarétt en þeir, er hefðu hlotið I. einkunn við embættispróf og auk þess lokið sérstöku málf lutningsprófi. Þessi skilyrði höfðu ekki verið sett um málf lutning fyrir yfirdómi, sem var skipaður 3 dómurum, eins og hæstiréttur er nú.

Ákvæðinu um málf lutningsprófið hefur verið beitt svo, að fyrst hafa menn orðið að biða í 3 ár; síðan hafa þeir orðið að útvega sér prófmál sjálfir; þá hefur þurft að fá leyfi hæstaréttar til þess fyrir fram, að mál yrði talið hæft til að vera flutt sem prófmál; loks er prófið sjálft, flutningur fjögurra prófmála fyrir hæstarétti.

Reynslan hefur verið sú, að það hefur gengið æ verr að fá til flutnings mál, sem hæstiréttur telur hæf til prófflutnings.

Þar eð mál þessi verða að vera raunveruleg mál, sem undirréttur hefur lagt dóm á, veldur ákvæðið því, að prófið getur dregið árum saman.

Í íslenskum lögum þekkjast engin dæmi hliðstæð þessu. Engum lækni er meinað að fá lækningaleyfi, unz hann hefur læknað fjóra menn. Og engum presti er synjað vígslu, unz hann hefur gift, skírt, fermt eða jarðað svo og svo margna menn. Og þannig mætti lengi rekja.

Nú skyldi maður ætla, að eigi væru minni kröfur gerðar til dómara en málf lutningsmanna. Það var líka svo. Í greindum lögum frá 1919 var annað ákvæði um próf. Það var dómaraprófið. En það fór svo um þetta prófskilyrði, að það kom aldrei til framkvæmda. Það var afnumið, áður en til dómarskipta kom. Þórður Eyjólfsson og Gissur Bergsteinsson þurftu því ekki að ganga undir neitt próf. Þetta sýnir, að háttvirt Alþingi hefur fallið á, að ekki væri nein ástæða til að gera þessar kröfur til dómara í hæstarétti. Ekki er heldur í lögum, að héraðsdómarar þurfi að taka dómara-próf. En það liggur í augum uppi, að dómara, jafnvel í afskekktustu héruðum, hafa úrslitavald, oft og einatt hið síðasta orð, um flest mál, er undir þá eru borin. En málf lutningsmenn hafa ekkert úrskurðarvald.

Það verður því ekki séð, að nokkur rök liggi til að gera strangari skilyrði um málflutningsmenn en dómara. Þvert á móti hefur verið sýnt fram á, að starf dómars er margfalt ábyrgðarmeira.

Svo gat virzt í fljótu bragði sem einhver ástæða væri til aðgreiningar milli málflutningsmanna eftir dómstigum, meðan tvenns konar meðferð var höfð á málum. Til 1. janúar 1937 voru mál munnlega flutt fyrir hæstarétti, en skriflega fyrir héraðsdómi. En lög um meðferð einkamála í héraði, nr. 85 23. júní 1936, gerðu þá breytingu á, að mál skyldi flytja munnlega í héraði sem fyrir hæstarétti. En áður en ræður málflutningsmannanna eru haldnar, fer fram öflun gagnanna, aðilayfirheyrslur, vitnaleiðslur, framlagning skjala alls konar, greinargerð og síðast en ekki sízt kröfugerð.

Allt þetta fer fram fyrir héraðsdómi. Vitnaleiðslur og aðilayfirheyrslur geta ekki farið fram fyrir hæstarétti, heldur verða þær að fara fram fyrir héraðsdómi. Nú má að visu fá leyfi til öflunar nýrra gagna til framlagningar í hæstarétti. En það er vitaskuld undantekning, að ný gögn komi fram fyrir hæstarétti. Í héraði er yfirleitt lagður grundvöllur málanna, sem endanleg úrslit þeirra eru undir komin. Oft verður kröfum t. d. ekki breytt, og veltur þá alveg á því, hvernig unnið hefur verið í málinu fyrir héraðsdómi. Áfrýjunin er oftast ekki annað en spyrja hæstarétt að nákvæmlega því sama sem héraðsdómurinn er svar við. Ræður málflutningsmannanna fyrir hæstarétti eru sjaldnast annað en endurtekning þess, er sagt hefur verið í málinu fyrir héraðsdómi.

Það er ekki útilokað, að alþýða manna kunni að vera þeirrar skoðunar, að málum hennar sé betur borgið í höndum manna, sem hafa staðizt málflutningspróf fyrir hæstarétti. En meðferð ákveðins hæstaréttarmáls sýnir, að það getur brugðizt til beggja skauta. Skal þetta mál rakið nokkru gerr til dæma.

X hafði unnið glæsilegan sigur fyrir hæjarþingi Reykjavíkur 1. febrúar 1938. Málflutningsmaður hans hafði ekki lokið málflutningsprófi fyrir hæstarétti. Þegar Y (gagnaðili X) áfrýjaði málinu, fékk málflutningsmaður X einn af yngstu og duglegustu málflutningsmönnum við hæstarétt til að verja málið. En 15. júní 1938 gaf sá málflutningsmaður skriflegt álit um það, að ekki væri annað fyrir hendi en gefast upp að óreyndu. Kom fyrir ekki, þótt málflutningsmaður X fyrir héraðsdómi og X sjálfur væru á gagnstæðri skoðun. Var málið svo felld niður samkvæmt þessu álit.

X þótti sinn hlutur ekki góður. En eftir nær hálf tótt annað ár tók hann kjark í sig, ákvað að virða hið skriflega álit að vettugi og bíða heldur ósigur en fá ekki úr þessu skorið. Með miklum erfiðismunum og gegn eindregnum ráðleggingum málflutningsmannsins við hæstarétt fékkst málið tekið upp aftur 5. okt. 1939. Málflutningsmaðurinn kvað málið vonlaust og neitaði að flytja það. X fékk þá annan málflutningsmann til að flytja málið og vann fullan sigur að nýju 24. nóv. 1939. Ef X hefði ekki misst trúna á hið skriflega álit málflutningsmannsins, fengið málið tekið upp aftur eftir nær hálf tótt annað ár og fengið annan málflutningsmann, væri hann nú milli 5 og 6 þúsund krónum fátækari en rétt var.

Þetta er ekkert einsdæmi, eins og fylgiskjal II. sýnir.

Samband aðila og málflutningsmanns hefur jafnan verið reist á gagnkvæmu trausti, alveg eins og samband sjúklings og læknis. Þetta traustssamband er viðurkennt í lögum fyrst og fremst með því, að það er uppsegjanlegt af beggja hálfu hvenær sem er. Í annan stað er það viðurkennt með því, að aðila er heimilt að flytja mál sitt sjálfur á háðum dómstigum. Í þriðja lagi er það viðurkennt með því, að aðila er heimilt að fela flutning máls síns maka sínum, frændum að feðgatali eða niðja, systkinum sínum, tengdforeldrum eða tengdabörnum, jafnt fyrir hæstarétti sem í héraði. Í fjórða lagi er það viðurkennt með því, að fjárhaldsmenn ólögráðs manns og stjórnendur félags eða stofnunar mega fara með mál þeirra á háðum dómstigum.

Af þessu virðist leiða það, að það sé full ástæða til að vernda það traustssamband, sem er milli aðila og málflutningsmanns, en ekki rjúfa það með sérréttindum fárra manna.

Það er ekki sennilegt, að háttvirt Alþingi sjái ástæðu til móttstöðu gegn þessu

lagafrumvarpi. Í stjórnarskránni er það talið með almennum mannréttindum, að engin bönd megi leggja á atvinnufrelsi manna, nema almenningsheill krefji. En það getur ekki talizt almenningsheill að vernda hagsmuni fárra efnamanna í Reykjavík og styrkja aðstöðu þeirra til að græða fé. Í engu hinna helztu menningarlanda í heiminum er til sérstakt próf málflutningsmanna fyrir æðra dómi, ekki í Svíþjóð, ekki í brezka þjóðafélaginu, ekki í Bandaríkjunum, ekki í Þýzkalandi, enda virðist hvergi vera þessi aðgreining málflutningsmanna í stéttir nema í Danmörku og svo í þeim tveim löndum, Noregi og Íslandi, sem illu heilli hafa „dependerað“ af dönskum lögum um langan aldur. En jafnvel þar er nú að verða breyting í þessum efnunum. Í Danmörku hafa málflutningsmenn rétt til að fylgja þeim málum, er þeir hafa flutt á lægri dómstigi, eftir allt til hæstaréttar síðan 1932, og þar sat um síðustu áramót á rökstólum nefnd til að fella aðgreininguna alveg niður. Sjá fylgiskjöl I. og III.

Í lögum frá 1919 var einnig það ákvæði, að I. einkunn við embættispróf væri skilyrði til að geta orðið málflutningsmaður við hæstarétt.

Í íslenskum lögum þekkjast ekki heldur nein dæmi hliðstæð þessu. Þetta er ekki skilyrði um lækna, presta, verkfræðinga né neina aðra háskólakandidata. Það er eins og lögfræðipróf frá Háskóla Íslands eigi að vera minna virði en öll önnur háskólapróf, enda þótt sannleikurinn sé sá, að það er eitt erfiðasta prófið, sem menn ganga undir, eins og viðurkennt hefur verið með því, að því hefur nú verið skipt.

Nú kann að þykja gott keyri á háskólastúdenta, að I. einkunn sé skilyrði. En háskólinn ræður, hvaða stúdentar eru brottskráðir þaðan. Og háskólaborgarar eiga að vera svo þroskaðir, að þeir sjái það sjálfir, að þeir læra fyrir lífið, en ekki skólann, enda mun lífið, en ekki skólinn, kveða upp hinn endanlega dóm um það, hver er hæfur og hver ekki.

Það er óþarft að lýsa því hér, hvílik áhrif og afleiðingar slíkt ákvæði sem þetta hefur í för með sér fyrir þá, sem hafa verið svo óheppnir að hafa ekki fengið I. eink. við lögfræðipróf. Í raun og veru eru dyrnar lokaðar fyrir þeim til lögfræðistarfa í þjóðfélaginu, er þeir eru þannig stimplaðir ævilangt. Enginn sæmilega lífsreyndur maður mun þó vera þeirrar skoðunar, að háskólapróf í lögfræði sé fullgildur mælikvarði á hæfi manns frekar en önnur próf, svo að ráða eigi um allt líf hans. Hæfileikar hans til sjálfstæðrar meðferðar, rannsóknar og mats á málefnum þeim, er fyrir koma í lífinu, koma gleggst í ljós, þegar hann horfist í augu við lífið sjálft, og einmitt það þroskar hann mest. Ákveðinn starfstími við þau viðfangsefni, sem lífið sjálft færir honum, er lærdómsríkari, vænlegri til þroska og varðar meiru en þótt hann hefði nokkrum stigum meira frá prófborði, þar sem hending ein ræður miklu að því er virðist.

Í þessu efni er vert að veita því athygli, að 4 málflutningsmenn hafa haft leyfi til málflutnings við hæstarétt, þrátt fyrir það, að þeir höfðu ekki I. einkunn: Bjarni Þ. Johnson, Sveinn Björnsson, síðar sendiherra, Lárus Fjeldsted og Guðmundur Ólafsson. Allir þessir menn hafa reynzt starfi sínu vaxnir með hinum mestu ágætum og skipað sinn sess sem málflutningsmenn við hæstarétt með hinni mestu þryði. Svipuð dæmi má nefna úr hópi embættismanna vorra fyrr og síðar.

Um 1. gr. Hér eru talin skilyrði þau, er fullnægja þarf til þess að verða skipaður lögmaður við hæstarétt. Eru skilyrði þessi samin með hliðsjón af dómarskilyrðunum, sem talin eru í 32. gr. laga nr. 85 23. júní 1936. Rétt þykir, að menn hafi vanizt lögfræðistörfum, áður en þeir öðlast rétt til málflutnings við hæstarétt.“

Fylgiskjal I.

SAGFÖRER JOHS. BLIDE
cand. jur.

Köbenhavn V., þ. 29. jan. 1940.

Hr. málfm., Reykjavík.

.....
Eftir réttarfarslöggunum dönsku (augl. nr. 250 frá 1. okt. 1932) 120. gr. eru skilyrði þess að verða skipaður hæstaréttarmálflutningsmaður, að maður hafi lokið embættisprófi í lögum og hlotið I. einkunn, að hann hafi haft leyfi til málflutnings fyrir landsrétti í 8 ár, og að hæstiréttur lýsi yfir því að loknu prófi, að hann sé hæfur til að vera skipaður hæstaréttarmálflutningsmaður.

Í 2. mgr. 120. gr. er enn fremur það ákvæði, að dómsmálaráðherra geti vikið frá skilyrðum um I. einkunn við embættispróf, ef maður hefur hlotið 2. einkunn betri og sérstakar ástæður mæla með því.

Loks er í 127. gr. ákvæði um, að landsréttarmálflutningsmenn, sem hafa haft leyfi til málflutnings fyrir landsrétti í 8 ár, hafi rétt til að mæta fyrir hæstarétti í einkamálum og opinberum málum, sem þeir hafa sjálfir eða löggiltur fulltrúi þeirra sótt eða varið á næsta dómstigi, en leggja verða þeir fram í skrifstofu hæstaréttar tilkynningu um þetta ásamt yfirlýsingu frá dómsmálaráðuneytinu um, að þeir fullnægi öðrum skilyrðum en I. einkunn við embættispróf til þess að mega að loknu málflutningsprófi fá skipun til málflutnings fyrir hæstarétti, og ásamt yfirlýsingu frá þeim landsrétti, er í hlut á, að þeir séu vanir málflutningi.

Loks er svo ákveðið í löggunum, að þeir málflutningsmenn, er mega mæta fyrir landsrétti án þess að mega kalla sig landsréttarmálflutningsmenn, skuli hafa sama rétt til að mæta fyrir hæstarétti.

Þetta eru þau lagaákvæði, er nú gilda um heimild til málflutnings fyrir hæstarétti. Það hefur oft verið rætt, og virðast danskir málflutningsmenn yfirleitt vera á einu máli um það, að lögtaka beri almennt stéttarheiti (sagförer eða advokat), og afnema beri öll málflutningspróf, en áskilja nokkurra ára starf sem skilyrði fyrir leyfi til málflutnings fyrir landsrétti og hæstarétti, en ekki hefur þetta komið í gegn enn þá. Nefnd situr á rökstólum til að gera nýja skipan á þessum málum.

.....
J. Blide.

Fylgiskjal II.

Próf málflutningsmanna.

Eftir Reinholdt Jacobsen, yfirdómsmálflutningsmann.

Steglich-Petersen hæstaréttarmálflutningsmaður sagði á síðasta málflutningsmannafundi um þetta mál, að hann ætlaði, að þeir menn, er nú væru hæstaréttarmálflutningsmenn, synjuðu ekki málum flutnings, er almenningur ætti sanngjarna heimtingu á, að áfrýjað væri. Hann bætti við, að ef almenningur hefði ástæðu til að kvarta um þetta, væri gagnrýnin á þá skipan þessara mála, er nú gildir, réttmæt.

Af þessu tilefni vil ég leyfa mér að lýsa því, er hér fer á eftir, og er herra Steglichen-Petersen raunar ekki ókunnugt um það.

Einum skjólstæðingi minna var stefnt fyrir undirrétt til þess að gefa út afsal fyrir eign, sem hann átti og hafði verið í eigu ættar hans öldum saman. Kaupverðið — kr. 92500.00 — og sanningskjörin að öðru leyti voru í sjálfu sér ekki fjárhagslega óhagstæð skjólstæðingi mínum, en af ástæðum, sem ég skal ekki greina nánar, vildi hann ekki og taldi sér ekki skylt að selja stefnanda.

Fyrir undirrétti var skjólstæðingur minn sýknaður og málskostnaður látinn falla niður.

Gagnaðilinn áfrýjaði dóminum til landsréttar. Fyrir landsrétti var skjólstæðingur minn dæmdur til að gefa út afsal fyrir eigninni, og var skjólstæðingur minn dæmdur til að greiða 800 krónur í málskostnað.

Ég sneri mér til X hæstaréttarmálflutningsmanns til að fá dóminum áfrýjað. X er einn af þekktustu og að mínum dómi duglegustu hæstaréttarmálflutningsmönnum. En eftir að hæstaréttarmálflutningsmaðurinn hafði haft skjöl málsins til athugunar á venjulegan hátt, talað við skjólstæðing minn og mig o. s. frv., lýsti hann yfir þeirri skoðun sinni, að landsréttardómurinn yrði staðfestur, og vildi hann því ekki taka að sér málið fyrir hæstarétti.

Ég lagði síðan málið fyrir Y hæstaréttarmálflutningsmann, sem einnig er ágætur starfsbróðir, en hann komst einnig að þeirri niðurstöðu, að hann teldi „sennilegt, að eigi myndi takast að fá hæstarétt til að breyta landsréttardóminum, og að ég muni að minnsta kosti ekki geta tekið að mér að mæta í málinu“.

Ég skal taka það fram, að skjólstæðingur minn borgaði fyrir hvort álit 100 krónur.

Nú, nú. Réttarmeðvitund skjólstæðings míns var meidd svo sem frekast mátti verða, ef landsréttardómurinn skyldi standa, og hann vildi fá skorið úr þessu máli af æðsta dómstóli ríkisins. Vegna þeirra skipanar, er nú er á þessum málum, var það útilokað. Ég þekkti málið ýtarlega frá undirrétti og landsrétti og var þeirrar skoðunar, að landsréttardómurinn gæti ekki staðizt. Ég ákvað því að taka sjálfur út áfrýjunarstefnu, og ætlun mín var sú, að skjólstæðingur minn skyldi sjálfur mæta í málinu og lesa upp sókn eftir mig. Á síðustu stundu heppnaðist mér að fá Z hæstaréttarmálflutningsmann, sem nú er látinn og talinn var frjálsslyndari en hinir hæstaréttarmálflutningsmennirnir, til að taka málið að sér. Enda þótt Z hæstaréttarmálflutningsmaður hefði tiltölulega stuttan tíma til undirbúnings málinu fyrir hæstarétti, tókst þó að fá landsréttardóminum hrundið af hæstarétti. Skjólstæðingur minn hélt eign sinni og fékk 1200 krónur í málskostnað. Dómurinn er í U. f. R. 1921, bls. 1010.

Verjandi þeirrar skipanar, sem nú er á þessum málum, hefur, eins og að framan greinir, sagt upp forsendur dómsins. Hafi almenningur réttmæta ástæðu til að kvarta um, að synjað sé flutningi mála, á að breyta skipaninni.

Niðurstaða dómsins sést af framanskráðri, sannri frásögn af því, sem gerðist það herrans ár 1921. Þjóðinni er þessi skipan til tjóns, úr því að það getur haft svo ískyggilegar afleiðingar, er nú hefur verið lýst. Það munar minnstu, að maður geti ekki náð rétti sínum fyrir æðsta dómstóli þjóðarinnar, af því að sumir hæstaréttarmálflutningsmenn fá skakka skoðun á máli hans. Og hann fær mál sitt fram af því og því einu, að hann hefur sérstaklega sterka trú á sínum málstað, svo sterka, að húa lét ekki bugast, þó að tveir hæstaréttarmálflutningsmenn gengju gegn henni, og myndu flestir halda guggnað fyrir slíku.

Ég vil bæta því hér við, að þessi skipan er einnig almenningi til óþurftar af annarri ástæðu: Mörgu máli er svo farið, að náin þekking á einstökum atriðum þess, staðreyndum þess og fjárhagslegum eignum, er þar koma til greina, er ómissandi til þess, að það sé flutt þannig, að skjólstæðingnum komi að fullum notum. En þessa þekkingu hefur sá málflutningsmaður framar öllum öðrum, sem hefur búið málið undir flutning fyrir undirrétti og flutt það þar, fylgzt með gangi þess og skapað þróun þess. Þorir nokkur að halda því fram, að hæstaréttarmálflutningsmenn vorir hafi búið sig svo vandvirknislega undir flutning flestra þeirra mála, er þeir flytja, að þeir fullnægi þessum skilyrðum? Ég skal játa það, að þetta krefst oft og mörgum sinnum miklu meira starfs en hyggilegt er að gera ráð fyrir, að hæstaréttarmálflutningsmaður geti látið í té í einu, ef til vill ekki sérstaklega fjárhagslega mikilvægu máli. En þetta er enn ein sönnun þess, að þessi skipan er röng.

Kaupmannahöfn, 19. apríl 1926.

Reinholdt Jacobsen.

Fylgiskjal III.

Um málflutningsmenn erlendis.

Eftir W. Angelo, yfirdómsmálflutningsmann í Kaupmannahöfn.

Ritstjórn þessa blaðs¹⁾ hefur beiðzt þess, að ég gerði stutt yfirlit um, hvern rétt menn hafa í öðrum löndum til að stunda málflutning fyrir aðra, en um þetta fór ég nokkrum orðum á málflutningsmannafundinum 16. apríl þ. á.²⁾ Yfirlit þetta fer hér á eftir.

Svíþjóð: Í Svíþjóð er aðeins eitt heiti á málflutningsmönnum, sem sé „advokat“. Málflutningsmenn eru allir titlaðir á sama hátt, og allir málflutningsmenn hafa rétt til að flytja mál fyrir öllum dómstólum — einnig hæstarétti, og skal þess getið, að málflutningur er þar skriflegur.

Þýskaland: Í Þýskalandi eru málflutningsmenn nefndir aðeins einu nafni, sem sé „Rechtsanwalt“. Það er ekki til neinn mismunur á titlum þeirra, eins og gerist hjá oss. Sérhver málflutningsmaður getur mætt fyrir hvaða dómstóli sem er án sérstaks prófs. Aftur á móti eru hér staðartakmarkanir, málflutningsmaður getur því annaðhvort mætt fyrir **Amtsgericht**, **Landgericht** eða **Oberlandesgericht** í ákveðnu umdæmi, sem hann velur um. Leyfi **Reichsgericht** (hæstaréttar) þarf til að mæta fyrir þeim dómi, en ekkert sérstakt próf þarf að taka, og ekki þarf sérstaklega gott embættispróf. Málflutningsmaður við hæstarétt má ekki mæta fyrir öðrum dómstólum en hæstarétti og hefur engan annan titil en aðrir málflutningsmenn.

England: Á Englandi er aðeins einn flokkur málflutningsmanna, er flytja mál fyrir dómi, „barrister“ er heiti þeirra og þeir eru allir titlaðir eins. Sérhver barrister getur sótt hvaða dómþing sem er — allt frá lögreglurétti til House of Lords — án sérstakra prófa eða leyfis af nokkru lagi.

Sérstakur titill er King's Counsel. Sá, sem hefur þann titil, má mæta fyrir sömu dómstólum sem allir aðrir barristers, en jafnan skal hann hafa junior counsel með sér á dómþingið.

Frakkland: Í Frakklandi er aðeins eitt heiti á málflutningsmönnum, sem sé „avocat“, og þeir eru allir titlaðir eins. Allir málflutningsmenn hafa rétt til að flytja mál fyrir undirrétti og yfirrétti. Málflutningsmenn við hæstarétt (cour de cassation), sem aðeins dæmir um lögfræðilega hlið málsins, verða að fá sérstakt leyfi (charge), sem aðeins takmarkaður fjöldi skráðra málflutningsmanna — um 70 talsins — hlýtur. Þessi leyfi eru framseljanleg og eru keypt háu verði, t. d. er leyfishafi fellur frá.

Ameríka: Í Bandaríkjum Norður-Ameríku er aðeins til einn flokkur málflutningsmanna, „attorney at law“ — stundum kalla málflutningsmennirnir sig „counselor at law“ — stundum nota þeir hvorn tveggja titilinn, annars er enginn mismunur á titlum. Sérhver málflutningsmaður hefur rétt til að flytja mál fyrir hvaða dómi sem er. Það eina, sem þarf til að fá leyfi til málflutnings fyrir hæstarétti ríkjasambandsins í Washington, er formleg kynning starfsbræðra, eftir undangengna rannsókn á líferni málflutningsmannsins.

Með framangreindum lýsingum á skipan þessara mála í ýmsum helztu menningarlöndum beggja megin Atlantshafs hef ég sýnt, að ég hafði rétt fyrir mér um það, er ég hafði áður látið í ljós, að í engu þessara landa er til þessi undarlega aðgreining í undirréttar-, yfirréttar- (landsréttar-) og hæstaréttarmálflutningsmenn, sem útlendingum veitist svo örðugt að átta sig á og veldur því, að svo margir menn hafa brosað að þessu litla, skringilega landi, sem hefur svo kátlegt titlatog. Nú sem stendur eru hér á landi ekki færri en fjórir aðgreindir flokkar málflutningsmanna með sinn titilinn hver, og er hver titillinn öðrum erfiðari í framburði. En hin stærstu þjóðlönd, 10—20—30 sinnum fólksfleiri, geta komizt af með aðeins einn flokk málflutnings-

1) Sagföerer-bladet, Medlemsblad for Det danske Sagföerersamfund.

2) 1926.

manna, er hafa sama heiti (titil). Okkar skipan á þessum málum er með hreinum og beinum Kínverjabrag, sem við ættum að losa okkur við í eitt skipti fyrir öll.

Tillaga mín er þessi:

1. Allir málflutningsmenn séu kallaðir „advokater“ (lögmennt). Það er munntamt, auðskilið, alþjóðlegt heiti, sem þegar er lögmælt í réttarfarslögnum um málflutningsmenn ríkisins (statsadvokater og rigsadvokat).
2. Allir málflutningsmenn hafi rétt til að flytja mál fyrir öllum dómstólum — ef til vill eftir nokkurt árabíl — t. d. 2 ára málflutningur fyrir undirrétti til þess að geta flutt mál fyrir landsrétti og 3 eða 5 ára málflutningur fyrir landsrétti til að geta flutt mál fyrir hæstarétti.

Kaupmannahöfn, 20. apríl 1926.

Wm. Angelo.

Eftir það er þetta er ritað, hef ég fengið að vita um, hversu þessum málum er háttað á

Ítalíu: Á Ítalíu eru þrjú flokkar málflutningsmanna — prókúrátorar, advokatar og hæstaréttarmálflutningsmenn (kassations-advokatar). Prókúrátor þarf að vinna í 2 ár á skrifstofu málflutningsmanns og standast próf í ýmsum greinum. Prókúrátor hefur rétt til málflutnings fyrir undir- og yfirrétti. Advokatar geta menn orðið eftir 5 ára starf hjá málflutningsmanni og eftir meira próf. Advokatar, sem hafa starfað í 10 ár fyrir yfirréttnum eða öðrum dómstólum, eiga rétt á að vera teknir á skrá um hæstaréttarmálflutningsmenn (kassations-advokata). Skráning fer fram eftir úrskurði og veitir rétt til að flytja mál fyrir öllum dómstólum á landinu.

Það er því á Ítalíu svipuð skipting í flokka sem hjá okkur, þó er sá meginmunur, að skipt er eftir starfsaldri.

W. A.